

UZASADNIENIE

Projektowane rozporządzenie Ministra Edukacji zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia jest wydawane na podstawie upoważnienia zawartego w art. 47 ust. 1 pkt 1 lit. c, d i g ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 900, z późn. zm.).

Projekt rozporządzenia przewiduje zmiany w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 467, z późn. zm.), zwanym dalej „rozporządzeniem”, polegające na:

- 1) nadaniu nowego brzmienia załącznikowi nr 1 do rozporządzenia, który określa podstawę programową kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum (załącznik nr 1 do projektu rozporządzenia);
- 2) nadaniu nowego brzmienia załącznikowi nr 3 do rozporządzenia, który określa podstawę programową kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia (załącznik nr 2 do projektu rozporządzenia);
- 3) dodaniu nowego załącznika nr 4 do rozporządzenia, który określa podstawę programową kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów historia i wiedza o społeczeństwie dla uczniów czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum oraz słuchaczy liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, którzy rozpoczęli kształcenie przed dniem 1 września 2022 r. (załącznik nr 3 do projektu rozporządzenia).

Proponowane zmiany podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia polegają przede wszystkim na ograniczeniu treści nauczania – wymagań szczegółowych. Natomiast zmiany w celach kształcenia – wymaganiach ogólnych zostały zaproponowane tam, gdzie były konieczne w związku z wprowadzonymi zmianami w treściach nauczania – wymaganiach szczegółowych. W przypadku liceum ogólnokształcącego i technikum zmiany obejmują także potrzebne przesunięcia treści nauczania – wymagań szczegółowych między zakresem podstawowym a zakresem rozszerzonym (przy czym projekt rozporządzenie nie przewiduje zmian w odwrotnym kierunku).

W przypadku części zatytułowanych „Warunki i sposób realizacji” również zaproponowano zmiany będące w szczególności konsekwencją redukcji treści nauczania – wymagań szczegółowych, ale także wynikające z potrzeby szerszego uwzględnienia w podstawie programowej kształcenia ogólnego korzystania w procesie nauczania – uczenia się z cyfrowych narzędzi oraz zasobów edukacyjnych dostępnych w Internecie.

Celem zmiany podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia jest:

- 1) zapewnienie adekwatności zakresu treści nauczania – wymagań szczegółowych do wymiaru godzin nauczania przedmiotów, określonego w przepisach wydanych na podstawie art. 47 ust. 1 pkt 3 i ust. 4 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe;
- 2) umożliwienie nauczycielom skupienia się na realizacji wymagań ogólnych podstawy programowej; wymagania szczegółowe, prezentujące konkretne treści kształcenia, powinny być dobrane tak, aby jak najlepiej realizować wdrażanie celów kształcenia, określonych w wymaganiach ogólnych.

Zaproponowane zmiany mają na celu zapewnić nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą oraz bardziej dogłębną realizację zagadnień określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego.

W stosunku do aktualnej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum, określonej w załączniku nr 1 do rozporządzenia, zaproponowane zmiany w załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia obejmują:

- 1) zmianę tzw. preambuły (część początkowa i wspólna dla podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum), w której:
 - a) wprowadzono uzupełnienia odnoszące się do kształtowania postaw szacunku dla środowiska przyrodniczego i postaw ekologicznych,
 - b) dodano wymóg dotyczący stosowania w pracy z uczniami założeń uniwersalnego projektowania, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami – wprowadzono odwołanie do racjonalnych usprawnień, o których mowa w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r. poz. 1217). Proponowane zmiany związane z wdrożeniem metodyki projektowania uniwersalnego oraz racjonalnych usprawnień mają na celu dostarczenie nauczycielom konkretnych rozwiązań w zakresie pracy

z uczniami w sposób uwzględniający zróżnicowanie ich potrzeb edukacyjnych, w tym wynikających z niepełnosprawności. Metodyka projektowania uniwersalnego pozwala redukować bariery w dostępie do treści edukacyjnych w procesie nauczania – uczenia się oraz ograniczeń w wykazywaniu się przez uczniów posiadaną wiedzę i umiejętnościami. Zgodnie z art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240), przez barierę rozumie się przeszkodę lub ograniczenie architektoniczne, cyfrowe lub informacyjno-komunikacyjne, które uniemożliwia lub utrudnia osobom ze szczególnymi potrzebami udział w różnych sferach życia na zasadzie równości z innymi osobami. Projektowanie uniwersalne jest strategią, która umożliwia tworzenie programów nauczania, prowadzenie zajęć edukacyjnych, tworzenie materiałów edukacyjnych i ćwiczeniowych, a także poszczególnych zadań czy tekstów, aby mogły być wykorzystywane przez jak największą grupę osób, bez potrzeby szczegółowych dostosowań, z założeniem przywoływanej zasady równości. Istotą racjonalnych usprawnień jest wprowadzanie modyfikacji w zakresie wymagań edukacyjnych oraz warunków i organizacji kształcenia w celu realizacji indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka lub osoby uczącej się, które nie mogą zostać zaspokojone w ramach projektowania uniwersalnego. Racjonalne usprawnienie może przejawiać się np. w realizowaniu programu nauczania w taki sposób i z wykorzystaniem takich metod, które odpowiadają potrzebom ucznia z niepełnosprawnością. Przykładowo może to być stosowanie specjalnych technologii, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych wspomagających procesy poznawcze czy odbiór treści przez osoby z niepełnosprawnością wzroku, słuchu czy posługujących się metodami AAC lub polskim językiem migowym;

- 2) zmianę podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, język łaciński, język mniejszości narodowej lub etnicznej, język regionalny – kaszubski, historia, wiedza o społeczeństwie, historia i teraźniejszość, matematyka, biologia, geografia, chemia, fizyka, informatyka, filozofia, język łaciński i kultura antyczna, historia muzyki, historia sztuki. Zaproponowane zmiany mają na celu zmniejszenie podstawy programowej kształcenia ogólnego o około 20%, m.in. usunięto treści nauczania – wymagania szczegółowe, które są niemożliwe lub bardzo trudne do zrealizowania w praktyce szkolnej, a także ograniczono wymagania związane z wiedzą teoretyczną lub encyklopedyczną na korzyść rozwijania umiejętności. Zmniejszono ilość materiału przeznaczoną do opanowania przez ucznia, co powinno przełożyć się na większą

motywację do uczenia się, rozwijanie zdolności i zainteresowań oraz kształtowanie właściwych przekonań i postaw. Natomiast bez zmian pozostaje podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: muzyka, plastyka, biznes i zarządzanie, edukacja dla bezpieczeństwa, wychowanie fizyczne, wychowanie do życia w rodzinie, etyka;

- 3) rezygnację z odrębnej podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu język mniejszości narodowej lub etnicznej – język niemiecki, co stanowi konsekwencję zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 2 lutego 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym (Dz. U. poz. 144). Oznacza to, że będzie jedna wspólna podstawa programowa dla wszystkich języków mniejszości narodowej lub etnicznej – tak jak miało to miejsce przed rokiem szkolnym 2022/2023.

W stosunku do aktualnej podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia, określonej w załączniku nr 3 do rozporządzenia, zaproponowane zmiany w załączniku nr 2 do projektu rozporządzenia obejmują:

- 1) zmianę tzw. preambuły (część początkowa i wspólna dla podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia), w której:
 - a) wprowadzono uzupełnienia odnoszące się do kształtowania postaw szacunku dla środowiska przyrodniczego i postaw ekologicznych,
 - b) dodano wymóg dotyczący stosowania w pracy z uczniami założeń uniwersalnego projektowania, a w przypadku uczniów z niepełnosprawnościami – wprowadzono odwołanie do racjonalnych usprawnień, o których mowa w Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. Proponowane zmiany związane z wdrożeniem metodyki projektowania uniwersalnego oraz racjonalnych usprawnień mają na celu dostarczenie nauczycielom konkretnych rozwiązań w zakresie pracy z uczniami w sposób uwzględniający zróżnicowanie ich potrzeb edukacyjnych, w tym wynikających z niepełnosprawności;
- 2) zmianę podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, język mniejszości narodowej lub etnicznej, język regionalny – kaszubski, matematyka, informatyka. Analogicznie, jak w przypadku

podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum zaproponowano zmiany mające na celu zmniejszenie podstawy programowej kształcenia ogólnego o około 20%. Natomiast bez zmian pozostaje podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: wychowanie fizyczne, etyka;

- 3) rezygnację z odrębnej podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu język mniejszości narodowej lub etnicznej – język niemiecki, co stanowi konsekwencję zmian wprowadzonych rozporządzeniem Ministra Edukacji z dnia 2 lutego 2024 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie warunków i sposobu wykonywania przez przedszkola, szkoły i placówki publiczne zadań umożliwiających podtrzymywanie poczucia tożsamości narodowej, etnicznej i językowej uczniów należących do mniejszości narodowych i etnicznych oraz społeczności posługującej się językiem regionalnym. Oznacza to, że będzie jedna wspólna podstawa programowa kształcenia ogólnego dla wszystkich języków mniejszości narodowej lub etnicznej – tak jak miało to miejsce przed rokiem szkolnym 2022/2023.

Ponadto, projekt rozporządzenia przewiduje dodanie nowego załącznika nr 4 do rozporządzenia (załącznik nr 3 do projektu rozporządzenia), który określa podstawę programową kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: historia i wiedza o społeczeństwie, dla uczniów czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum oraz słuchaczy liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, którzy rozpoczęli kształcenie przed dniem 1 września 2022 r., tj. przed dniem wejścia w życie rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 marca 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 622).

Będzie to:

- 1) w roku szkolnym 2024/2025:
 - a) klasa III liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, do której uczęszczają słuchacze, którzy rozpoczęli kształcenie z dniem 1 lutego 2022 r.,
 - b) klasa IV liceum ogólnokształcącego, w tym liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, oraz klasy IV i V technikum;
- 2) w roku szkolnym 2025/2026:
 - a) klasa IV liceum ogólnokształcącego dla dorosłych będąca kontynuacją klasy, o której mowa w pkt 1 lit. a;
 - b) klasa V technikum.

W przypadku ww. uczniów zastosowanie ma jeszcze bowiem podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: historia i wiedza o społeczeństwie, w brzmieniu określonym przez rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia, która również wymaga ograniczenia, analogicznie jak w przypadku podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotów: historia i wiedza o społeczeństwie określonej w rozporządzeniu Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 marca 2022 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia.

Projekt rozporządzenia przewiduje również, że podstawa programowa kształcenia ogólnego w zakresie przedmiotu historia i terazniejszość (zakres podstawowy), określona w załączniku nr 1 do projektu rozporządzenia, nie będzie stosowana od roku szkolnego 2024/2025 w stosunku do uczniów i słuchaczy klasy I liceum ogólnokształcącego i uczniów klasy I technikum (§ 3 projektu rozporządzenia). Ma to związek z procedowanym równolegle projektem rozporządzenia Ministra Edukacji w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół – przewidującym rezygnację od roku szkolnego 2024/2025 dla uczniów i słuchaczy klas I liceum ogólnokształcącego i uczniów klasy I technikum z przedmiotu historia i terazniejszość. Przedmiot historia i terazniejszość będzie jeszcze realizowany w roku szkolnym:

- 1) 2024/2025 – w klasie II liceum ogólnokształcącego, klasie II i III technikum oraz klasie I liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, do której uczęszczają słuchacze, którzy rozpoczęli kształcenie z dniem 1 lutego 2024 r.;
- 2) 2025/2026 – w klasie II liceum ogólnokształcącego dla dorosłych, będącej kontynuacją klasy, o której mowa w pkt 1, oraz w klasie III technikum.

Jesienią 2024 r. Ministerstwo Edukacji Narodowej planuje przekazać do uzgodnień, konsultacji publicznych i opiniowania projekt podstawy programowej kształcenia ogólnego dla nowego przedmiotu, który ma zastąpić dotychczasowy przedmiot historia i terazniejszość. Nowy przedmiot będzie dedykowany edukacji obywatelskiej, którego realizacja jest przewidziana w klasie II szkół ponadpodstawowych (liceum ogólnokształcącym i technikum).

W projekcie rozporządzenia przewidziano również przepisy przejściowe (§ 4–6 projektu rozporządzenia) stanowiące o tym, że:

- 1) podstawę programową kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum, w brzmieniu obowiązującym przed dniem 1 września 2023 r., w zakresie przedmiotu podstawy przedsiębiorczości, stosuje się w roku szkolnym 2024/2025 w klasie III liceum ogólnokształcącego i klasie III technikum, ze względu na fakt, że przesądziło już o tym rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 6 lutego 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia (Dz. U. poz. 314);
- 2) podstawę programową kształcenia ogólnego dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum w zakresie przedmiotów język łaciński i historia tańca, stosuje się w roku szkolnym 2024/2025 w klasie I i II liceum ogólnokształcącego oraz klasie I i II technikum, a w latach następnych również w kolejnych klasach tych szkół. Konieczność dodania tych przepisów wynika z obowiązywania podstawy programowej kształcenia ogólnego w zakresie tych przedmiotów w stosunku do określonych roczników uczniów, o czym przesądziło już wcześniej:
 - a) rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 8 marca 2022 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia – w zakresie przedmiotu historia tańca;
 - b) rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 6 lutego 2023 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia – w zakresie przedmiotu język łaciński.

Proponowane zmiany w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego i technikum oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły II stopnia zostały przygotowane przy założeniu, że nie będą skutkowały koniecznością wydania przez wydawców nowych podręczników. Uczniowie tych szkół będą mogli korzystać z dotychczas dopuszczonych do użytku szkolnego podręczników.

Proponuje się, aby rozporządzenie weszło w życie z dniem 1 września 2024 r.

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji aktów prawnych określonej w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597).

Przedmiot regulacji nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia.

Projekt rozporządzenia nie podlega ocenie w zakresie oceny skutków regulacji w trybie § 32 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2022 r. poz. 348).

Projekt rozporządzenia nie ma wpływu na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców w rozumieniu ustawy z dnia 6 marca 2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2024 r. poz. 236).

Odnosząc się do § 12 pkt 1 w związku z § 132 załącznika do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. z 2016 r. poz. 283) należy stwierdzić, że projekt rozporządzenia uwzględnia regulacje, w stosunku do których nie ma możliwości, aby mogły być podjęte za pomocą alternatywnych środków.